

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 3/2010 rd

Statsrådets redogörelse om ramar för stats- finanserna 2011—2014

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 13 april 2010 statsrådets redogörelse om ramar för statsfinanserna 2011—2014 (SRR 2/2010 rd) till finansutskottet för beredning och bestämde samtidigt att de övriga fackutskotten får lämna utlåtande till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Jyri Inha och konsultativ tjänsteman Kirsti Vallinheimo, finansministeriet
- kanslichef Jarmo Vaittinen, ekonomidirektör Hannele Laihonon och ekonomiöverinspek-

tör Heikki Piiparinen, jord- och skogsbruksministeriet

- direktör Seppo Aaltonen och utredningschef Erno Järvinen, Centraförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf
- ordförande Holger Falck, Svenska Lantbruksproducenternas Centraförbund SLC
- överdirektör Hannu Raitio, Skogsforskningsinstitutet
- specialforskare, teknologie doktor Heikki Lehtonen, Lantbruksekonomiska forskningsanstalten
- chef för resultatområde Jouko Kostamo, Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio.

Dessutom har skriftliga utlåtanden lämnats av

- Skogsindustri rf
- Maskinföretagarnas förbund rf.

STATSRÅDETS REDOGÖRELSE

Jordbruk, landsbygdsutveckling och fiskeri stöds i linje med de nationella målen och EU:s gemensamma mål för jordbruks- och fiskeripolitiken med såväl EU-medfinansiering som nationella medel.

Minimiräntan på de räntestödslån som gårdarna tagit 2000—2007 sänks för att underlätta för de gårdar som gjort investeringar. Nästa riksdag kommer att besluta om ett eventuellt behov av att överföra medel till gårdsbrukets utvecklingsfond.

Uppkomsten av skador förorsakade av stora rovdjur ska förhindras effektivare än tidigare, särskilt enligt riktlinjerna i de förvaltningsplaner som fastställts för renskötselområdena. I ramarna finns emellertid sedan tidigare beredskap för ändringar i skadeersättningarna till följd av den nya viltskadelagen.

Inom skogsbruket ligger stödet för hållbar virkesproduktion på ca 72 miljoner euro 2011—2014. Arbetet för att främja värden av skogsnaturen stöds med ca 12 miljoner euro varje ramår.

För skyddet av saimenvikaren har man berett sig på att avdela 360 000 euro per år.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Jordbruk

Utskottet ser det som viktigt att främja jordbrukets och landsbygdens konkurrenskraft och strukturutveckling. Jordbrukspolitiken bör bidra till att verksamheten på aktiva gårdar är lönsam, att odlarnas inkomster utvecklas positivt och att produktionen av livsmedel med inhemska råvaror förblir på dagens nivå. Det är viktigt att utveckla ett jordbruk som bygger på familj jordbruk med målet att höja produktiviteten och förbättra konkurrenskraften. Gårdarna bör få en ny inkomstkälla på så sätt att de börjar sälja energi i alla former.

I redogörelsen nämns det att minimiräntan på de räntestödslån som gårdarna tagit 2000—2007 ska sänkas för att underlätta för de gårdar som gjort investeringar. Utskottet ser det som nödvändigt att åtgärden genast sätts i kraft för att de gårdar som lider av ekonomiska problem verkligen ska ha nytta av den.

Bland annat i sitt utlåtande om redogörelsen om ramarna för statsfinanserna 2010—2013 (JsUU 8/2009 rd—SRR 3/2009 rd) påpekade utskottet att odlarna i södra Finland kommer att gå miste om stora delar av sin inkomst under avtalsperioden till följd av att förhandlingsresultatet i fråga om artikel 141 i anslutningsfördraget genomförs som sådant. Fullmakterna att betala inkomststöd kommer stegvis att sjunka under stödperioden 2008—2013 från högst 93,9 miljoner euro 2008 till högst 62,93 miljoner euro 2013. Om det inte avdelas tillräckliga medel för strukturutveckling kommer tillgången på inhemska råvaror för livsmedelsindustrin att minska och landets försörjningsberedskap att riskeras. Därför är det nödvändigt att regeringen i enlighet med sitt program bevakar förändringarna i jordbrukets lönsamhet och odlarnas inkomstnivå och

bl.a. med hjälp av beskattningen ser till att inkomstutvecklingen är positiv.

Enligt utredning beräknas 120—130 miljoner euro per år behövas i bidrag för jordbruksinvesteringar under verksamhets- och ekonomiplanep perioden 2011—2014. Statslån från Gårdsbrukets utvecklingsfond ska fortfarande beviljas endast för åtgärder enligt lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringar eller skoltlagen. Fondens medel används också för forskning och utveckling inom jordbruk, landsbygd, renhushållning och naturnäringar. Med fondmedel betalas dessutom lånekostnader till kreditinstitut för statslån och utgifter för att förvärva och förvalta jordegendom. För de här övriga utgifterna beräknas det behövas sammanlagt omkring 13 miljoner euro per år. Fondens behov av medel kommer således att vara i genomsnitt 133—143 miljoner euro per år.

Enligt utredning har fonden ca 200 miljoner euro att använda 2010. Ungefär hälften är så kallade egna inkomster (amorteringar, räntor och EU-medfinansiering) och resten överförs från budgeten och året innan. År 2011 kommer det fortfarande att finnas tillräckligt med disponibla medel bl.a. på grund av överföring från budgeten och överförda poster. Men i takt med att de egna inkomsterna ständigt minskar väntas det finnas bara ca 61 miljoner euro att använda 2014. Enligt beräkningar kommer det att finnas i genomsnitt 83 miljoner euro disponibelt årligen 2012—2014. Det årliga finansieringsbehovet är omkring 138 miljoner euro, så fonden behöver i genomsnitt 55 miljoner euro per år i tilläggsfinansiering. Det är nödvändigt att tillförsäkra fonden verksamhetsmöjligheter bl.a. genom att undersöka nya former av finansiering.

Utskottet ser det som ytterst viktigt att stödet ska omfatta skiften som för närvarande inte kan beviljas stöd på gårdar som förbundit sig att följa miljöstödvillkoren. Sådana skiften har röjts

före 2004, alternativt har de börjat eller börjar odlas på nytt (bl.a. efter att olika avtal om att inte odla åkrarna eller avtal om särskilda miljöstöd gått ut) och har blivit utan miljöstöd fastän de i varje fall måste efterleva miljöstödvillkoren. Andelen åkrar av det här slaget kan vara stor på en gård, som alltså då drabbas av stora stödförluster. Eftersom åkrarna i fråga tidigare har fått status som åker godkänd av myndigheterna ser utskottet det som viktigt att de för konsekvens och rättvisans skull får fullt stöd när de börjar odlas igen.

Utskottet ser det som mycket viktigt att forskningen kring jordbruk och landsbygd tilldelas de anslag den behöver för att hålla samma nivå som förut och att de ekonomiska regionerna med landsortskaraktär säkert kan tillhandahålla heltäckande utbildning och rådgivning som landsbygdsföretagen behöver och som bildar en stabil kunskapsbas för landsbygdsutvecklingen.

Utskottet vill också här lyfta fram att det i olika sammanhang har visat sig att ämbetsverk och inrättningar som är kunder hos Senatfastigheter tyngs av problem med lokalkostnader. Därför är det viktigt att de här ämbetsverken och inrättningarna har tillräckligt med anslag för att klara av lokalkostnaderna, så att anslagen för egentlig verksamhet inte behöver användas för det ändamålet.

Med hänvisning till sitt betänkande om den landsbygdspolitiska redogörelsen (JsUB 4/2010 rd—SRR 5/2009 rd) menar utskottet att det är mycket angeläget att se till infrastrukturen och tjänsterna på landsbygden. Tillgängligheten är viktig för invånarna såväl som för verksamhetsmöjligheterna för och utvecklingen av näringslivet. Utskottet betonar vikten av att avdela adekvata anslag för underhållet av trafikleder, det sekundära vägnätet och stödet till enskilda vägar. Vi bör också hålla järnvägsnätet i skick och satsa på utveckling av sjötransporter och insjöfarleder.

Skogsbruk

Utskottet påpekar att finansieringen av hållbart skogsbruk (Kemera) i de nya ramarna har sänkts med 10 miljoner euro 2011—2013. Minskning-

en bygger på tillskottet med 12 miljoner euro som beviljats under momentet i den andra tilläggsbudgeten för 2009. Villkoren för tillskottet var att anslaget och fullmakten under momentet i ramarna sänks med totalt 10 miljoner euro de kommande åren (statsrådets principbeslut den 25 juni 2009). I de nya ramarna är ca 73 miljoner euro per år disponerat för Kemera-stöd.

Utskottet ser minskningen som mycket problematisk, eftersom de disponibla anslagen i proportion till verksamhetens omfattning är så knappt tilltagna sedan tidigare. Exempelvis användes sammanlagt 79 miljoner euro i stöd 2009 och dessutom överfördes totalt 19 miljoner euro för att betalas ut under innevarande år eftersom anslaget tog slut. Anslagsbehovet ökade i synnerhet därför att energivirket från ungskog ökade kraftigt. Utskottet påpekar dessutom att det behövs extra anslag därför att användningen av energivirke planeras öka till 15 miljoner kubikmeter fast mått per år från 8—10 miljoner kubikmeter fast mått som tidigare var målet i det nationella skogsprogrammet 2015. Finland har åtagit sig att få upp de förnybara energikällornas andel från nuvarande 28 till 38 procent senast 2020. Skogsflis ska utgöra en andel som motsvarar mer än hälften av det här målet. Det fattas ungefär 20 miljoner euro i årligt anslag 2010 jämfört med detta.

Om de arbeten som omfattas av Kemera-stöd håller samma volym som 2009 och inget tillskott beviljas under momentet i tilläggsbudgetarna, kommer stödpengarna att ta slut redan i sommar. Av anslaget för 2010 var 28 miljoner euro, dvs. 38 procent, använt redan vid utgången av mars. De utbetalningar som överförs till 2011 beräknas uppgå till ca 35 miljoner euro. Det betyder att hälften av anslaget enligt ramarna går åt till detta 2011. Anslagen har alltså i de senaste årens statsbudgetar varit för små och är det också i år och därför ser utskottet det som nödvändigt med en anslagsökning i ramarna för finansiering av hållbart skogsbruk.

Finansieringen av arbetet för att främja vård av skogsnaturen (moment 30.44.45) ska stiga från dagens nivå, 10 miljoner euro, till 12 miljoner i genomsnitt 2011—2014. Utskottet påpekar

att anslagsbehovet beräknas vara 12,8 miljoner euro i handlingsplanen för mångfalden i skogarna i södra Finland, som statsrådet har godkänt för 2008—2016.

Skogsforskningsinstitutet kommer att stå inför stora problem 2011 på grund av produktivtetsprogrammet. Då kommer så mycket som 73 årsverken av den totala nedskärningen med 154 årsverken, som bestämts för den period som går ut 2011, att genomföras. Personalens åldersstruktur gör att bara 13 årsverken kan dras in genom naturlig avgång. Resten (60 årsverken) måste genomföras genom uppsägningar. Samarbetsförhandlingarna inför uppsägningarna inleds i maj 2010. Utskottet anser att problemet bör lösas på så sätt att institutet får mer tid på sig att genomföra nedskärningarna, till 2015. Då kan alla de berörda årsverkerna dras in genom naturlig avgång.

Statsbidragsorganisationerna för skogsbruk, dvs. skogscentralerna och Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio, är förpliktade att skära ner

sin personal med sammantaget 160 årsverken senast 2015. Av årsverkerna ska 60 vara indragna senast 2011. Enligt rambeslutet den 30 mars 2010 ska nedskärningen av 100 årsverken under den period som går ut 2015 infalla 2012 (30 årsverken) och 2013 (70 årsverken). I synnerhet nedskärningsmålet för 2013 är så stort att organisationerna inte kommer att kunna nå det enbart genom naturlig avgång. Uppsägningsbehovet väntas motsvara 40 årsverken 2013. Samma år infaller startfasen för två viktiga produktivtetsåtgärder: reformen av organisationer som främjar skogsbruk och utvecklingen av e-tjänsterna. Utskottet påpekar att en komplett startfas kräver tillräckliga, tillfälligt rentav utökade, personella resurser.

Utlåtande

Jord- och skogsbruksutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 7 maj 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jari Leppä /cent
medl. Lasse Hautala /cent
Hannu Hoskonen /cent
Anne Kalmari /cent
Johanna Karimäki /gröna
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd
Mats Nylund /sv

Pentti Oinonen /saf
Klaus Pentti /cent
Petri Pihlajaniemi /saml
Erkki Pulliainen /gröna
Kari Rajamäki /sd
Arto Satonen /saml
Katja Taimela /sd
Pekka Vilkuna /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.